

การจัดองค์กรและกลไกในการจัดการเลือกตั้ง ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่นำไปสู่ความสุจริต และเที่ยงธรรม

The Structuring of the Organization and Mechanisms
in Election Management of the Election Commission
Towards in an Honest and Just Manner

ศุภชัย สมเจริญ^{1*} | Supachai Somcharoen

Abstract

Elections are considered as a symbolic establishment of democracy that the public representatives are selected to perform as the legislative and administrative sectors of the country. As a result, candidates and parties attempt to compete in order to be selected. Due to the competition, the members of the Election Commission who are transparent, politically neutral, brave, and open-minded, are needed to control the corruption that may be occurred. The elections of Members of the House of Representatives were conducted before the Constitution of the Kingdom of

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารกระบวนการยุติธรรม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; Doctor of Philosophy Program in Justice Administration, Faculty of Law, Thammasat University

*Corresponding author email: s-supachai@hotmail.com

รับต้นฉบับ: 22 กุมภาพันธ์ 2566 ปรับแก้ต้นฉบับ: 7 เมษายน 2566 รับลงตีพิมพ์: 18 เมษายน 2566

DOI: 10.14456/husoaru.2023.8

Thailand in 1997 which the Ministry of Interior was initially responsible since the 15th of November, 1932 until the 22nd election on the 6th January, 2001 which was under the Constitution of 1997. According to the mentioned elections, the Election Commission has been taking the responsibility to conduct the elections or referendums until the present time. However, the Constitution of the Kingdom of Thailand in 1997 was revised and added some aspects such as adding more members of Election Commission from 5 to 7, adding additional specific qualifications, and adding more powers of the Election Commission to cease, interrupt, correct, change, or perform any relevant duties on inappropriate election. In case of inappropriate issues of election, the Election Commission can investigate which based on penal code, they are equal with a senior administrative officer and a senior member of the police. Moreover, they can protect the witnesses, take some persons as the witnesses, set the budget of election management to handle with corruption, and to reward to the whistle blowers.

In case that the Election Commission submits a petition to the Supreme Court or the Court of Appeals in order to withdraw the rights to be the candidate or withdraw the rights to elect. Also, the Supreme Court or the Court of Appeals has the rights to apply the Election Commission's prior investigation into further consideration. The structuring of the organization and mechanism regarding the elections will enable the Election Commission to improve their strategic capability in the procedures of conducting transparent and fair elections, to prevent misconducts regarding the elections, thus gaining respect from all sectors. In addition, conducting the conduct fair and accountable elections from misconduct requires public participation. Electoral parties, election candidates and the government

sector should also be aware of such misconducts, and report to the Election Commission as appropriated in periods prior to the elections, during the elections, and post-elections. If misconducts related to election candidates, parties, or evidence of selling and buying votes are present including all relevant evidence of misconduct, the Election Commission should be informed as soon as possible. At the same time, the Election Commission should gather relevant information and investigate on illegal misconduct, persons involved in the election fraud and their behaviour, lobbyists, and related persons in each election area, by sending the assigned officials to investigate promptly. Most importantly, the Election Commission should conduct a list of persons who are involved in the misconducts in order to prevent future cases. In summary, if all relevant sectors collaborate and cooperate with the Election Commission in the preventing of any electoral fraud and misconduct, transparent and accountable politicians would be fairly elected as representatives of the people.

Keywords: Election Management, Election Commission, Honesty and Integrity

บทคัดย่อ

การเลือกตั้งเป็นจุดเริ่มต้นของประชาธิปไตยที่มอบอำนาจให้ผู้แทนประชาชนที่ได้รับการเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารเพื่อทำหน้าที่ปกครองประเทศ ดังนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองจึงมีการแข่งขันกันทุกรูปแบบเพื่อให้ตนได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเพื่อที่จะเข้าไปมีอำนาจในการปกครองประเทศในการแข่งขันดังกล่าวจึงต้องมีกรรมกรที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นกลางทางการเมืองมีความกล้าหาญและปราศจากอคติทั้งปวง มาควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้จัดการเลือกตั้ง ตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2475 เรื่อยมาจนถึงการเลือกตั้งครั้งที่ 22 เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 เป็นการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในการเลือกตั้งดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้จัดการเลือกตั้ง นับแต่นั้นมาคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้จัดการเลือกตั้ง หรือเลือก หรือออกเสียงประชามติตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้จัดองค์กรและกลไกในการจัดการเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ หลายประการ อาทิเช่น ได้เพิ่มจำนวนคณะกรรมการการเลือกตั้งจากห้าคนเป็นเจ็ดคน และเพิ่มคุณสมบัติให้สูงขึ้น เพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่ละคน มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควร เมื่อพบเห็นการกระทำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้พนักงานที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งให้สืบสวนหรือไต่สวนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดมาตรการคุ้มครองพยาน กันบุคคลไว้เป็นพยาน จัดตั้งงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือมิได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย รวมตลอดทั้งให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแสการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์แล้วแต่กรณี เพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ให้ศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาใช้เป็นหลักในการพิจารณา เป็นต้น การจัดองค์กรและกลไกในการจัดการเลือกตั้งดังกล่าว เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถปฏิบัติภารกิจที่กำหนดเพิ่มขึ้นในลักษณะเชิง

รูกเกี่ยวกับการจัดหรือดำเนินการจัดการเลือกตั้ง ควบคุม ดูแลการเลือกตั้งและการเลือกให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ได้กรรมการการเลือกตั้งที่สามารถปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจได้อย่างถูกต้อง เที่ยงธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ อันจะทำให้เกิดการยอมรับจากทุกภาคส่วน นอกจากนี้ การที่จะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียงได้นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชน พรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งและส่วนราชการในการช่วยเหลือและคอยเป็นหูเป็นตาให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง และภายหลังการเลือกตั้ง ในการชี้แจงแสวงหาข้อเท็จจริงของผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง และการขายเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หากพบเห็นการกระทำความผิดหรือพบเห็นเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้งต้องรีบรายงานเหตุการณ์ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบพร้อมพยานหลักฐานโดยเร็ว อีกทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติงานในเชิงรุก ต้องติดตาม ตรวจสอบและหาข่าวเกี่ยวกับพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หัวหน้าและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งแต่ละพื้นที่ โดยจัดส่งผู้ตรวจการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งจากส่วนกลางและในพื้นที่ลงพื้นที่เพื่อหาข่าวในเชิงลึกแล้วรายงานพฤติกรรมของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หัวหน้าและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งดังกล่าวว่ามี การกระทำความผิดเป็นเหตุให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรมหรือไม่อย่างไร คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่กระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง เช่น การซื้อสิทธิขายเสียงเอาไว้เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้ง และดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าว เป็นต้น ดังนั้น หากทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการการเลือกตั้งในการจัดการเลือกตั้งแล้ว จะทำให้ได้นักการเมืองที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปบริหารประเทศให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง

คำสำคัญ: การจัดการเลือกตั้ง, คณะกรรมการการเลือกตั้ง, ความสุจริตและยุติธรรม

บทนำ

นับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประเทศไทยมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 ซึ่งหากนับจากการเลือกตั้งในครั้งนั้นจนกระทั่งก่อนการประกาศบังคับใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กระทั่งรวมมหาดไทยเป็น ผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่นมาโดยตลอด ประกอบกับ ที่ผ่านมานักการเมืองเข้ามามีอิทธิพลต่อผู้รับผิดชอบจัดการเลือกตั้ง ส่งผลให้การจัดการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมได้ยาก ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จนถึงฉบับปัจจุบัน ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เข้ามาทำหน้าที่ในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งทุกระดับแทนกระทรวงมหาดไทย โดยกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอย่างเข้มข้น เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีความกล้าหาญและมีความรู้ความสามารถเข้ามาทำหน้าที่จัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่แสดงออกถึงเจตนารมณ์ของประชาชน ในการตัดสินใจลงคะแนนเลือกบุคคลหรือพรรคการเมือง เพื่อมอบอำนาจ อธิปไตยของเราให้แก่ผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ในการปกป้องผลประโยชน์และดูแลทุกข์สุขของประชาชน รวมทั้งดูแลบริหารงบประมาณของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2560: 3) การเลือกตั้งจึงเป็นจุดเริ่มต้นของประชาธิปไตยที่มอบอำนาจให้ผู้แทนประชาชนที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาใช้อำนาจปกครองประเทศ ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองบางส่วน จึงมีการแข่งขันกันทุกรูปแบบเพื่อที่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ประเทศไทยมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 โดยการจัดการเลือกตั้งเป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย จากข้อมูลการสำรวจการเลือกตั้งทุกครั้งตั้งแต่ปี 2492 เป็นต้นมา ปรากฏว่ามีการซื้อสิทธิขายเสียงมา

โดยตลอด โดยมีรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม ซึ่งการใช้เงินเพื่อหาเสียงในการเลือกตั้งจำนวนมาก ทำให้เกิดแรงจูงใจที่ต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะต้องหาทุนคืนทดแทนเงินที่ได้ลงทุนไป รวมทั้งการตอบแทนบุญคุณผู้ที่เคยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเงินที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง และในขณะเดียวกันพฤติกรรมการขายสิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยการรับเงินเพื่อแลกกับคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง ดูเหมือนจะเป็นเรื่องปกติที่เกือบจะยอมรับกันได้ทั่วไป จนกลายเป็นที่มาของคำว่า “เงินไม่มา กาไม่เป็น” ซึ่งมีแนวโน้มเรียกร้องจำนวนเงินเพิ่มขึ้นและลุกลามไปในการเลือกตั้งทุกระดับ ทำให้การเลือกตั้งเป็นประชาธิปไตยเฉพาะรูปแบบเท่านั้น แต่สาระของประชาธิปไตยไม่ได้เกิดขึ้นเลย เพราะเจตนาในการเลือกตั้งไม่ได้เป็นไปตามระบบที่ควรจะเป็น การซื้อสิทธิขายเสียงและการทุจริตเลือกตั้งในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นศัตรูบ่อนทำลายระบอบประชาธิปไตยและก่อให้เกิดวจรอุบาทว์ของระบบการเมือง คือ ปรากฏการณ์ซื้อเสียง-จัดตั้งรัฐบาล-คอร์รัปชันเพื่อถอนทุนและเตรียมเงินไว้ใช้ในการซื้อเสียงเลือกตั้งครั้งต่อไป-เกิดวิกฤตศรัทธา-รัฐบาลอายุสั้นด้วยการลาออก ยุบสภา หรือมีการรัฐประหาร-ฉีกรัฐธรรมนูญ-ร่างรัฐธรรมนูญใหม่-เลือกตั้ง แล้วก็วนกลับมาซื้อเสียง-ถอนทุนคืน แล้วก็รัฐประหารซ้ำแล้วซ้ำอีก (ศุภชัย สมเจริญ, 2558)

ดังนั้น การที่จะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมนั้น จึงต้องมีการจัดองค์กรของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เหมาะสม และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องพัฒนารูปแบบการจัดการเลือกตั้งและกลไกที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศไทยและกลไกในการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยนำมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์การจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งของต่างประเทศ เพื่อนำมาเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งของประเทศไทยให้สุจริตและเที่ยงธรรมต่อไป (ศุภชัย สมเจริญ, 2558)

การจัดองค์กรและกลไกในการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ของต่างประเทศ

จากการเลือกตั้งที่ผ่านมาของประเทศไทยยังไม่ประสบผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมได้ ดังนั้น การจัดองค์กรและกลไกในการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาอุปสรรคและปัญหาสำคัญในการจัดการเลือกตั้ง โดยศึกษาเปรียบเทียบการจัดองค์กรและกลไกในการจัดการเลือกตั้งของต่างประเทศจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเลือกตั้งของประเทศไทยให้มีความสุจริตและเที่ยงธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ ดังนั้น เพื่อให้การจัดองค์กรและกลไกในการจัดการเลือกตั้งของประเทศไทยเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงขอนำเสนอเกี่ยวกับการจัดองค์กรและกลไกในการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งของต่างประเทศ เพื่อมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาอุปสรรคและปัญหาสำคัญในการจัดการเลือกตั้งของประเทศไทย จำนวน 4 ประเทศ ดังต่อไปนี้

1. การจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งและกลไกในการจัดการเลือกตั้ง ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (German Federation Electoral Commission) (สถาบันพระปกเกล้า, 2564)

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีการปกครองแบบสหพันธ์ การจัดโครงสร้างคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดต่าง ๆ จึงมีลำดับขั้นที่สอดคล้องกับรูปแบบการปกครองแบบสหพันธ์ และมีลักษณะที่แยกขาดจากหน่วยงานของรัฐบาล โดยรัฐบาลแต่งตั้งได้เฉพาะประธานเท่านั้น เมื่อได้รับการแต่งตั้งแล้วประธานของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่ละชุดก็จะแต่งตั้งกรรมการอื่น ๆ เข้ามารับผิดชอบงานในแต่ละส่วน คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีบทบาทในการตรวจสอบการเลือกตั้ง โดยการควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ตรวจสอบสมบัติของผู้สมัคร พิจารณาคำอุทธรณ์ การรับรองหรือไม่รับรองผลการเลือกตั้งระดับมลรัฐ และระดับเขตที่คณะกรรมการการเลือกตั้งในระดับ

นั้น ๆ ส่งมา และประกาศรับรองหรือไม่รับรองผลการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศ ระดับ
มลรัฐ และระดับเขต ประกอบด้วย

1) คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับสหพันธ์ มีหน้าที่รวบรวมผลการเลือกตั้ง
ทั่วประเทศ แล้วประกาศว่าบัญชีเลือกตั้งใดบ้างที่ได้รับเลือก และแต่ละบัญชีมีสิทธิส่ง
กี่ที่นั่ง พร้อมทั้งประกาศรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง

2) คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับรัฐ ในแต่ละรัฐจะมีคณะกรรมการการ
เลือกตั้ง 1 ชุด ทำหน้าที่รวบรวมผลการเลือกตั้งภายในรัฐของตน

3) คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับเขตเลือกตั้ง ในแต่ละเขตเลือกตั้งจะมี
คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับเขตเลือกตั้ง 1 ชุด โดยแต่ละชุดมีหน้าที่รวมคะแนน
ภายในเขตเลือกตั้งที่ตนรับผิดชอบ

4) คณะกรรมการตรวจคะแนนประจำหน่วยเลือกตั้ง แบ่งประเภทออกไปตาม
ลักษณะงานที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย

4.1) คณะกรรมการตรวจสอบคะแนนประจำหน่วยเลือกตั้งเคลื่อนที่ มีหน้าที่
พิเศษโดยจะเดินทางไปตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาล บ้านพักคนชรา หรือเรือนจำ
 เป็นต้น เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้ที่จะใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามสถานที่ดังกล่าว ซึ่งไม่
อาจใช้สิทธิตามปกติได้ และ

4.2) คณะกรรมการตรวจคะแนนที่ลงทางไปรษณีย์ ทำหน้าที่ตรวจนับคะแนน
ที่ลงทางไปรษณีย์ รับผิดชอบตลอดทั้งเขตเลือกตั้งซึ่งแบ่งเขตตามความเหมาะสม

5) คณะกรรมการแบ่งเขตเลือกตั้ง กฎหมายเลือกตั้งได้กำหนดให้มี
คณะกรรมการถาวรระดับสหพันธ์ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของรัฐบาลในกรณีที่จะต้อง
มีการออกกฎหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งเดิม แนวความคิดในการตั้งคณะกรรมการ
แบ่งเขตเลือกตั้ง สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้รับอิทธิพลมาจาก The Permanent
Boundary Commission ของอังกฤษ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในด้านความเป็น
กลางในทางการเมือง จึงมีส่วนช่วยให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสำเร็จลุล่วงด้วยดี

2. การจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติและกลไกในการจัดการเลือกตั้งของสหรัฐอเมริกา (Federal Election Commission United State of America: FEC) (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ม.ป.ป.)

คณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ (Federal Election Commission) เป็นหน่วยงานอิสระ มีหน้าที่บริหารจัดการและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เงินในการเลือกตั้งระดับชาติ โดยจะเปิดเผยข้อมูลการใช้เงินในการหาเสียงเลือกตั้ง บังคับใช้กฎหมายในเรื่องข้อห้ามและการจำกัดจำนวนเงินบริจาค รวมถึงควบคุมดูแลการสนับสนุนโดยรัฐต่อการเลือกตั้งประธานาธิบดี มีสมาชิกทั้งหมดหกคน ได้รับการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีด้วยความเห็นชอบจากวุฒิสภา มีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี และจะมีการแต่งตั้งสมาชิกจำนวนสองในหกคนเข้ามาดำรงตำแหน่งในทุกสองปี และกำหนดห้ามไม่ให้กรรมการเกินกว่าสามคนเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเดียวกัน การตัดสินใจดำเนินการใด ๆ จะต้องใช้เสียงอย่างน้อยสี่เสียงเพื่อให้คำตัดสินนั้นมีความเป็นกลางสำหรับการดำรงตำแหน่งประธานและรองประธานจะสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันทุกปี โดยกรรมการแต่ละคนจะดำรงตำแหน่งประธานได้เพียงวาระเดียว

หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติสหรัฐอเมริกา มีดังนี้

- 1) บริหารจัดการโครงการการสนับสนุนเงินโดยรัฐ (Administering the Public Funding Program) โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (Federal Election Commission United State of America: FEC) จะเป็นผู้กำหนดว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดมีคุณสมบัติที่จะสามารถรับเงินสนับสนุนจากโครงการการสนับสนุนเงินโดยรัฐ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะเป็นผู้มีอำนาจจ่ายเงินดังกล่าว นอกจากนี้ คณะกรรมการทางการเมือง ซึ่งรับเงินสนับสนุนจากโครงการจะต้องจัดทำบันทึกรายละเอียดการใช้จ่ายเงินก่อนดังกล่าว โดยภายหลังการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติสหรัฐอเมริกาจะทำการตรวจสอบคณะกรรมการทางการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนแต่ละชุด หากพบว่ามีการใช้จ่ายเกินกว่าปริมาณที่กำหนดหรือใช้ไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่มิได้รับอนุญาต จะต้องชดเชยใช้คืนตามจำนวนที่เหมาะสมแก่กระทรวงการคลัง

2) อำนวยความสะดวกในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (Facilitating Disclosure) สำนักข้อมูลสาธารณะ (Public Records Office) จะดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง มีการเผยแพร่รายงานทางการเงินที่จัดทำโดยคณะกรรมการทางการเมือง จะเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากที่ได้รับรายงาน นอกจากนี้ประชาชนยังสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับประเภทต่าง ๆ ของค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง เช่น การบริจาคเงินจำนวนมาก การบริจาคเงินของ PAC เป็นต้น อีกทั้งประชาชนยังสามารถเข้าดูฐานข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งได้ทางเว็บไซต์ของคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติสหรัฐอเมริกา [www.fec.gov/disclosure.shtml] อีกทั้งยังมีการเผยแพร่เอกสารอื่น ๆ

3. การจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งและกลไกในการจัดการเลือกตั้งของสาธารณรัฐอินเดีย (Electoral Commission of the Republic of India) (สถาบันพระปกเกล้า, 2564)

คณะกรรมการการเลือกตั้งของสาธารณรัฐอินเดียเป็นหน่วยงานอิสระประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการสองคน ซึ่งมีฐานะเท่าเทียมกัน ประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งโดยคำปรึกษาจากนายกรัฐมนตรี มีวาระดำรงตำแหน่งห้าปี และต้องมีอายุไม่เกินหกสิบห้าปี ประธานกรรมการการเลือกตั้งจะดำรงตำแหน่งตามวาระของตนเองเป็นการถาวร ยกเว้นได้รับความเห็นชอบไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดให้พ้นจากตำแหน่ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งสาธารณรัฐอินเดียมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพสามารถจัดการเลือกตั้งที่มีเขตการเลือกตั้งจำนวนมากได้อย่างเรียบร้อย ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีหน้าที่และอำนาจเพียงพอกับการจัดการดูแลการเลือกตั้งได้เป็นอย่างดี ยังมีอำนาจถึงตุลาการในการตรวจสอบการเลือกตั้งได้ในกรณีที่การเลือกตั้งนั้นมีการทุจริตเกิดขึ้น การร้องเรียนและฟ้องร้องการเลือกตั้ง กล่าวคือ เมื่อมีการทุจริตการเลือกตั้งเกิดขึ้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจรับคำร้องเรียน และมีอำนาจตั้งคณะตุลาการการเลือกตั้ง (Election Tribunals) (Inden Calling, The Electoral System in India,

1996. Monthly Program Journal of the External Service Division, of All India Radio, Vol. 40 (MAY): No.5P.2) ซึ่งการดำเนินคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 100-180 วัน มิฉะนั้นจะถือว่า การเลือกตั้งเป็นโมฆะ ให้มีการเลือกตั้งใหม่ ทั้งนี้ กรณีข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คู่กรณีอาจฟ้องร้องไปที่ศาลสูงภายใน 45 วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง และหลังจากที่ศาลสูงตัดสินแล้วสามารถอุทธรณ์ไปยังศาลสูงสุดเพื่อพิจารณาตัดสินใหม่ได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีอำนาจอย่างกว้างขวาง รวมทั้งอำนาจในการตัดสินคดีความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติ การเลือกตั้งประธานาธิบดี และรองประธานาธิบดี หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การตัดสินของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบของศาลสูง แต่ศาลสูงจะได้สวนหรือตัดสินคดีเกี่ยวกับการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ต่อเมื่อผู้ได้รับความเสียหายจากการตัดสินของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาร้องเรียนต่อศาลสูง

4. การจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งและกลไกในการจัดการเลือกตั้งของสาธารณรัฐเกาหลี (National Election Commission: NEC) (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ม.ป.ป.)

คณะกรรมการการเลือกตั้งสาธารณรัฐเกาหลี ประกอบด้วย สมาชิกจำนวนเก้าคน ซึ่งสมาชิกสามคนมาจากการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี สมาชิกอีกสามคนมาจากการเลือกตั้งโดยสภาแห่งชาติ และสมาชิกอีกสามคนมาจากการแต่งตั้งโดยประธานศาลฎีกา และให้กรรมการการเลือกตั้งเลือกสมาชิกหนึ่งคนเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งโดยจารีตประเพณีแล้วจะเลือกผู้พิพากษาที่มาจากศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี โดยมีลักษณะต้องห้ามที่สำคัญ คือ กรรมการการเลือกตั้งจะต้องไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง และไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองใด ๆ เพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติหน้าที่เพื่อมิให้ถูกแทรกแซงหรือรับผลกระทบจากภายนอก และมีความเป็นกลางทางการเมือง

คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยโครงสร้าง 4 ชั้น ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับเมือง/จังหวัด (16 เมือง/จังหวัด)

คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับเมือง (250 เมือง) และคณะกรรมการการเลือกตั้งระดับเมือง/หมู่บ้าน (3,571 เมือง/หมู่บ้าน) มีหน้าที่และอำนาจ 5 เรื่อง ประกอบด้วย (1) บริหารจัดการการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ (2) บริหารจัดการเกี่ยวกับพรรคการเมือง (3) บริหารจัดการเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกองทุนทางการเมือง (4) ให้การศึกษาภาคพลเมือง และ (5) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งและระบบการเมืองการปกครอง

การเลือกตั้งประธานาธิบดีและสมาชิกสภาแห่งชาติใช้หลักความเสมอภาคโดยตรงและลับ โดยมีการกำหนดเขตเลือกตั้ง หลักเกณฑ์ วิธีการ กระบวนการเลือกตั้ง และเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ให้กำหนดโดยกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นการเฉพาะ โดยรูปแบบและวิธีการเลือกตั้งมี 4 รูปแบบ คือ การเลือกตั้งล่วงหน้า การเลือกตั้งภาคพื้นทะเล การเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร และการเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง สำหรับพลเมืองชาวต่างประเทศไม่มีสิทธิเลือกตั้งประธานาธิบดีและการเลือกตั้งรัฐสภา แต่พลเมืองชาวต่างประเทศซึ่งลงทะเบียนเป็นผู้อาศัยถาวรอยู่ในสาธารณรัฐเกาหลีมีสิทธิในการเลือกตั้งท้องถิ่น

วิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง (Vote counting) การนับคะแนนเลือกตั้งระดับชาติจะนับ 2 ครั้ง ครั้งแรกจะนับที่เขตเลือกตั้ง โดยนับรวมกันทั้งบัตรเลือกตั้งของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง และบัตรเลือกตั้งของผู้ที่ไม่ได้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง จากนั้นจะส่งคะแนนและบัตรเลือกตั้งไปรวมกัน ณ สถานที่กลางที่จัดไว้ ส่วนการเลือกตั้งท้องถิ่นจะมีการนับคะแนนที่เขตเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว

การจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งและกลไกในการจัดการเลือกตั้งของประเทศไทย

ประเทศไทยมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 โดยเป็นการเลือกตั้งทางอ้อม ซึ่งการเลือกตั้งของประเทศไทยนับจากการเลือกตั้งครั้งแรกจนถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปปี พ.ศ. 2539 กระทั่งรวมทาดไทยทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการเลือกตั้งมาโดยตลอด ต่อมาภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาฯ พ.ศ. 2516 ได้มีแนวความคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบ

การเลือกตั้งขึ้น โดยรัฐบาลได้มีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการควบคุมการเลือกตั้ง” มีศาสตราจารย์กำธร พันธุลาภ เป็นประธาน มีหน้าที่ควบคุมการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย สุจริตและยุติธรรม และในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง “องค์กรกลาง” ซึ่งเป็นองค์กรกึ่งรัฐและเอกชน มีศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล เป็นประธาน ทำหน้าที่สอดส่องดูแลการเลือกตั้ง ซึ่งประสบผลสำเร็จระดับหนึ่ง และได้มีการดำเนินการในการเลือกตั้งครั้งต่อมา

ในสมัยรัฐบาล พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้มีการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 และเมื่อมีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 แล้ว จึงได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และนายทะเบียนพรรคการเมือง

การจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

การเมืองไทยในช่วงก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีลักษณะเป็นการเมืองของนักการเมือง พลเมืองเจ้าของประเทศ ซึ่งเป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสติธิและมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย การเมืองของนักการเมืองที่เรียกในทางวิชาการว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน (Representative Democracy) เพื่อเป็นการปฏิรูปการเมืองในส่วนของการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น และจัดให้มีการออกเสียงประชามติ โดยให้มีอำนาจในการควบคุม ออกระเบียบ ข้อกำหนด วินิจฉัยชี้ขาด และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 136 ให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งจำนวนห้าคน ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกสี่คน ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความสุจริตเป็นที่ประจักษ์ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, 2540) มีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว (มาตรา 140) (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, 2540)

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (มาตรา 144) และมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนหน้าที่การสืบสวน สอบสวนหรือวินิจฉัยชี้ขาด นอกจากนี้ยังมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จำนวนจังหวัดละไม่เกินสิบเอ็ดคน โดยให้สรรหาจากผู้มีภูมิลำเนาในจังหวัดนั้นเป็นหลัก และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว (มาตรา 12) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการตรวจสอบและป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้ง

การจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

นับแต่การทำรัฐประหาร เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 จนถึงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สถานการณ์ทางการเมืองการปกครองไม่อยู่ในภาวะปกติที่เอื้อต่อการปฏิรูปการเมืองเท่าที่ควร ในช่วงยกร่างรัฐธรรมนูญได้มีกลุ่มการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ออกมาแสดงตน และเสนอข้อเรียกร้องทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางทุก

ขั้นตอน และสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญได้นำความคิดเห็นของประชาชนมาเป็นข้อคำนึงในการยกร่างและแปรญัตติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุลัทธประสงค์ร่วมกันของประชาชนชาวไทย

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในส่วนบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาในสัดส่วนใหญ่ ทำนองเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ยกเว้นในส่วนของการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ใบเหลือง) หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ใบแดง) หลังการประกาศผลการเลือกตั้ง ที่จะต้องนำขึ้นสู่ศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ และได้ปรับปรุงบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ครอบคลุมไปถึงการออกกระเปียบประกาศ รวมทั้งหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการตรวจสอบและควบคุมกำกับองค์กร สถาบัน หน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งแต่ละระดับอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

การจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 229 ให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งจำนวนห้าคน ประกอบด้วยประธานกรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่ง และกรรมการการเลือกตั้งอื่นอีกสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้มีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว (มาตรา 232) เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งหรือสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณีรวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (มาตรา 235)

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 14 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะอนุกรรมการ บุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายได้ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีจำนวนจังหวัดละห้าคน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีความเป็นกลางทางการเมืองมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีคุณสมบัติตามมาตรา 16 ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 17 และได้รับการสรรหาตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด มีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว (มาตรา 15)

การจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีความมุ่งหมายกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระองค์กรหนึ่ง มีความเป็นอิสระและมีความเป็นกลางทางการเมือง โดยมุ่งหวังให้ทำหน้าที่ควบคุม จัดการ และตรวจสอบการเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมถึงการควบคุมการออกเสียงประชามติ และมีกลไกในการบริหารจัดการเลือกตั้ง ควบคุมการเลือกตั้งและการสืบสวนหรือไต่สวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยธุรการทำหน้าที่สนับสนุนงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วย กรรมการจำนวนเจ็ดคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคลซึ่ง (1) เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่จะยังประโยชน์แก่การบริหารและจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหาจำนวนห้าคน และ (2) เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านกฎหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวนสองคน (มาตรา 222)

(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560) มีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว (มาตรา 223) มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ

(2) ควบคุมดูแลการเลือกตั้งและการเลือกตั้งตาม (1) ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อการนี้ให้อำนาจสืบสวนหรือไต่สวนได้ตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร

(3) เมื่อผลการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (2) หรือเมื่อพบเห็นการกระทำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกตั้งตาม (1) มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือการออกเสียงประชามติเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้อำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการเลือกตั้งหรือการเลือก หรือการออกเสียงประชามติ และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้ง การเลือก หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือทุกหน่วย

(4) สั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งตาม (1) ไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นกระทำการหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ที่มีลักษณะเป็นการทุจริต หรือทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม

(5) ควบคุมการดำเนินงานของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามกฎหมาย

(6) หน้าที่และอำนาจอื่นตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

การจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้เพิ่มจำนวนกรรมการการเลือกตั้งจากห้าคนเป็นเจ็ดคน โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้การตรวจสอบการทุจริตในการเลือกตั้งมีความเข้มข้นขึ้น และได้กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้สูงกว่าเดิม เพราะต้องการได้ผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเป็นกลางทางการเมือง ซื่อสัตย์สุจริต

เป็นที่ประจักษ์และมีความกล้าหาญ รวมทั้งมีอำนาจเพิ่มขึ้น เพื่อจัดการทุจริตการเลือกตั้งอย่างจริงจัง

ตารางเปรียบเทียบการจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งและกลไกในการจัดการเลือกตั้งระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ

ประเทศ รายการ	ประเทศไทย	สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมัน	สหรัฐอเมริกา	สาธารณรัฐอินเดีย
1. จำนวน คณะกรรมการ การเลือกตั้ง	7 คน	คณะกรรมการ การเลือกตั้งชุดต่างๆ ตั้งแต่ระดับประจำ หน่วยเลือกตั้ง ระดับเขตเลือกตั้ง ระดับรัฐ และระดับ สหพันธ์	9 คน	3 คน
2. ที่มาของ คณะกรรมการ การเลือกตั้ง	- การสรรหาจาก คณะกรรมการ สรรหา 5 คน - การคัดเลือกจากที่ ประชุมใหญ่ศาล ฎีกา 2 คน	รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้แต่งตั้ง ประธานกรรมการ การเลือกตั้ง เมื่อได้รับการแต่งตั้ง แล้วประธานของ คณะกรรมการเลือก ตั้งแต่ละชุดจะ แต่งตั้งกรรมการ อื่น ๆ เข้ามา รับผิดชอบงาน ในแต่ละส่วน	ประธานาธิบดีเป็นผู้ แต่งตั้งคณะกรรมการ การเลือกตั้งแห่งชาติ สหรัฐอเมริกา โดยความเห็นชอบ ของวุฒิสภา	ประธานาธิบดีเป็นผู้ แต่งตั้งคณะกรรมการ การเลือกตั้ง โดยคำปรึกษา จากนายกรัฐมนตรี

ตารางเปรียบเทียบการจัดองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งและกลไกในการจัดการเลือกตั้งระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ (ต่อ)

ประเทศ รายการ	ประเทศไทย	สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมัน	สหรัฐอเมริกา	สาธารณรัฐอินเดีย
3. วาระการดำรง ตำแหน่ง	7 ปี มีอายุไม่ต่ำกว่า 45 ปี แต่ไม่เกิน 70 ปี ดำรงตำแหน่ง ได้เพียงวาระเดียว	-	6 ปี โดยจะมีการ แต่งตั้งสมาชิก จำนวน 2 ใน 6 คน เข้ามาดำรงตำแหน่ง ทุก 2 ปี ประธาน และรองประธานจะ สับเปลี่ยนหมุนเวียน กันทุกปีและดำรง ตำแหน่งประธานได้ เพียงวาระเดียว	5 ปี ต้องมีอายุไม่ เกิน 65 ปี ประธาน กรรมการการ เลือกตั้งจะดำรง ตำแหน่งตามวาระ ของตนเองเป็นการ ถาวรและจะไม่ถูก โยกย้ายจาก ตำแหน่ง
4. ผู้ตรวจสอบ การเลือกตั้ง	คณะกรรมการ การเลือกตั้งและ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง	คณะกรรมการ เลือกตั้ง	คณะกรรมการ การเลือกตั้งแห่งชาติ สหรัฐอเมริกา	คณะกรรมการ การเลือกตั้ง
5. การแบ่งเขต เลือกตั้ง	คณะกรรมการ การเลือกตั้ง	คณะกรรมการแบ่ง เขตเลือกตั้งเป็นผู้ กำหนดขอบเขต พื้นที่เลือกตั้ง	-	คณะกรรมการ แบ่งเขตการเลือกตั้ง

สรุป

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (Election Commission of Thailand) เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่และอำนาจในการควบคุมดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ เป็นองค์กรที่มีความสำคัญในการควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปการเมืองและการเข้าสู่อำนาจของนักการเมือง เพื่อให้ได้คนดีมีความรู้ ความสามารถ เข้ามาปกครองบ้านเมืองให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและเพื่อความผาสุกของประชาชน การจัดองค์กรการเลือกตั้งของประเทศไทยเพื่อนำไปสู่ความสุจริตและเที่ยงธรรม จึงเริ่มตั้งแต่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทย

สำหรับการควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจชี้ขาดในคดีทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการไม่ว่าโดยทางใด ไม่ว่าจะมีผู้แจ้งหรือผู้กล่าวหาหรือไม่ ถ้ามีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอที่จะสืบสวนต่อไปว่ามีการกระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้มีการสืบสวน หรือไต่สวน เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานโดยพลัน ถ้าผลการสืบสวนหรือไต่สวนปรากฏว่าไม่มีมูลความผิดให้ส่งยุติเรื่อง หากปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อว่ามีผู้กระทำการตามที่มีการสืบสวนหรือไต่สวน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้ดำเนินคดีโดยเร็ว หรือในกรณีจำเป็นจะส่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้กระทำการดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวก็ได้ ก่อนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะใช้อำนาจชี้ขาดคดีทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะต้องมีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานและ/หรือ คณะกรรมการสืบสวนหรือไต่สวน รวมทั้งคณะอนุกรรมการวินิจฉัยเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนหรือกระบวนการสืบสวนหรือไต่สวนตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2561 เสียก่อน เพื่อทำการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพุทธศักราช 2550 โดยบัญญัติเปลี่ยนแปลงไปจากหลักการเดิม คือให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสืบสวนหรือไต่สวน เพื่อให้การควบคุมดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสืบสวนหรือไต่สวน อาจไม่แตกต่างกับการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ผ่านมา เพียงแต่บัญญัติไว้เช่นนี้จะหลักประกันยิ่งขึ้นในแง่ของวิธีพิจารณา

เพื่อค้นหาความจริงก่อนการวินิจฉัยชี้ขาดว่าต้องใช้ระบบใดส่วนมิใช่ใช้ระบบกล่าวหาที่ให้ผู้วินิจฉัยชี้ขาดคดีเป็นเพียงคนกลางคอยทำหน้าที่กำกับและวินิจฉัยคดีการทุจริตการเลือกตั้งเท่านั้น แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจอย่างกว้างขวางในการดำเนินการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้เองตามความเหมาะสม ทั้งนี้จะรับฟังพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือพยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากพยานหลักฐานของคู่กรณีได้ตามที่เห็นสมควร เพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 222 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 มาตรา 8 เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งเสียใหม่เป็นให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลดังต่อไปนี้... และควรมีการมอบหมายแบ่งงานให้กรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนกำกับดูแลงานตามโครงสร้างการแบ่งส่วนงานใหม่เหมือนคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดก่อน

2. ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 ให้ยกเลิกผู้ตรวจการเลือกตั้ง และนำคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมาดำเนินการแทน เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นกลไกในลักษณะแขนและขาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อประโยชน์ในการควบคุมกำกับการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หากนำคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกลับมาใช้ใหม่ ควรจะกำหนดหน้าที่และอำนาจให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และไม่ซ้ำซ้อนกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เน้นการส่งเสริมและการสนับสนุนการปฏิบัติงานให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด โดยเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง และการ

กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำใดที่จะเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งเป็นหน้าที่และอำนาจเดิมของผู้ตรวจการเลือกตั้ง เพื่อช่วยส่งเสริมการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการจัดการเลือกตั้งให้สุจริตและเที่ยงธรรม

3. ควรนำเครื่องลงคะแนนมาใช้ในการเลือกตั้ง เนื่องจากปัจจุบันได้พัฒนาปรับปรุงจนสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพและสะดวกกว่าออกเสียงลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง และมีค่าใช้จ่ายที่คุ้มค่า เพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการพิมพ์บัตรเลือกตั้งจำนวนมาก แม้การลงทุนสร้างเครื่องลงคะแนนจะใช้เงินจำนวนมาก แต่ในระยะยาวแล้วการใช้เครื่องลงคะแนนจะประหยัดกว่าการออกเสียงลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง เพราะไม่ต้องพิมพ์บัตรเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง นอกจากนี้การใช้เครื่องลงคะแนนนี้เป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ เนื่องจากเมื่อออกเสียงลงคะแนนโดยใช้เครื่องแล้วไม่มีผู้ใดสามารถทราบได้ว่าลงคะแนนให้ผู้ใด ปัจจุบันมีหน่วยงานต่าง ๆ มาขอยืมเครื่องลงคะแนนจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไปใช้ออกเสียงลงคะแนน เช่น การเลือกตั้งกรรมการสหกรณ์ กรรมการรัฐสภา และกรรมการนักเรียนนักศึกษาตลอดมา จึงเป็นเครื่องยืนยันว่าเครื่องลงคะแนนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีประสิทธิภาพสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ ทั้งนี้ เครื่องลงคะแนนสร้างขึ้นมาเพื่อลดความผิดพลาดของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง เพื่อลดสถิติของบัตรเสีย และลดความผิดพลาดในการวินิจฉัยบัตรเลือกตั้งของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความสะดวกในการลงคะแนน และมีความมีประสิทธิภาพในการนับคะแนน การรวมผลการนับคะแนน และการประกาศผลการนับคะแนน ในขณะเดียวกันเครื่องลงคะแนนยังสามารถลดขั้นตอนการดำเนินการ และลดปริมาณการใช้กระดาษที่ทำเป็นบัตรเลือกตั้งซึ่งเป็นขยะได้อีกด้วย

ดังนั้น การจัดองค์กรและกลไกในการจัดการเลือกตั้งจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นต้องศึกษาแนวทางการจัดองค์กรและกลไกในการจัดการเลือกตั้งของต่างประเทศ เพื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ แล้วนำมาปรับปรุงการจัดองค์กรและ

กลไกในการจัดการเลือกตั้งของประเทศไทย เพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามบริบทการปกครองของประเทศไทย และนำไปสู่การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์. (2526). คณะกรรมการ: การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ. วารสารกฎหมายปกครอง, 2(1), 63-67.
- ฐานข้อมูลด้านการออกแบบการจัดการเลือกตั้งของ International IDEA. (2564). สืบค้น 20 พฤษภาคม 2564, จาก <http://www.idea.int/elections/emd/electoral-management-design-database.cfm>
- ภัทราวดี ผุดเหล็ก. (2533). การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร: กรณีศึกษา สำนักงานอธิการบดี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2540). ราชกิจจานุเบกษา, 114 (ตอน 55 ก), 1-99.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา, 134 (ตอน 40 ก), 1-90.
- วัชรารมณ์ จุ้ยลำเพ็ญ. (2560). การให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้งแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2564, จาก <http://library2.parliament.go.th/Ebook/content-issue/2560/hi2560-029.pdf>
- ศุภชัย สมเจริญ. (2558). การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์และเที่ยงธรรม. ใน เอกสารประกอบการสัมมนา ณ อาคารรัฐสภา วันที่ 22 กรกฎาคม 2558. [ม.ป.ท.].
- สถาบันพระปกเกล้า. (2564). ลักษณะหน่วยงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประเทศต่าง ๆ. สืบค้น 14 พฤษภาคม 2564, จาก <http://www.kpi.ac.th/kpiuser/documents/rad/>

สมชัย ศรีสุทธิยากร. (2561, 21 สิงหาคม). ประสิทธิผลแห่งกลไกผู้ตรวจการเลือกตั้ง.

มติชนสุดสัปดาห์. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2564, จาก http://www.matichonweekly.com/column/article_126152

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2560). “วิกฤต” เลือกตั้ง ส.ส.57 สู่ทียึดอำนาจ.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาตพ์ราว.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (ม.ป.ป.). รายงานการศึกษาดูงานสาธารณรัฐเกาหลี
หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง รุ่นที่ 8 (พตส.8).
[ม.ป.ท.].

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (ม.ป.ป.). รายงานประกอบการศึกษาดูงาน
ต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา **หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง
ระดับสูง รุ่นที่ 7 (พตส.7).** [ม.ป.ท.].

อนุสรณ์ ไชยทาน. (2536). การจัดองค์กรและการบริหารศูนย์อำนวยการเลือกตั้ง
ภายใต้แนวคิด 3 เขตยุทธศาสตร์: กรณีวิจัยปฏิบัติการเขตเลือกตั้ง ค
จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒน-
บริหารศาสตร์.

อุดม รัฐอมฤต. (2563). เจตนารมณ์ของกฎหมายในการกำหนดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้ง.
ใน เอกสารสรุปคำบรรยายในการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้ตรวจการเลือกตั้ง.
[ม.ป.ท.].

